

Verkostoperuskoulu- seminaari

Verkostoperuskoulu-hanke perusopetuksen kehittämisessä

5.9.2024 kello 12.00-1400

- 12.00 Seminaarin puheenjohtajan alkusanat**
Projektipäällikkö Päivi Väisänen-Haapanen, Kuntaliitto
- 12.05 Seminaarin avaus**
Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, Kuntaliitto
- 12.15 Yhteistyön mahdollisuudet**
Erytisasiantuntija Mari Sjöström, Kuntaliitto
- 12.45 Miten Verkstoperuskoulu-hanke tukee perusopetuksen kehittämistä?**
Kehittämispäällikkö Irmeli Myllymäki, Kuntaliitto
- 13.00 Kohti perusopetuksen tulevaisuutta**
Erytisasiantuntija Minna Lindberg, Kuntaliitto
- 13.20 Mikä merkitys kuntien yhteistyöllä on harvaan asutuille alueille?**
Erytisasiantuntija Auli Sihvola, Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä, MMM
- 13.35 Miten elinvoima kytkeytyy sivistyspalveluihin?**
Opetuspäällikkö Markus Torvinen, Tuusulan kunta
- 13.50 Päätössanat**
Johtava konsultti Raila Oksanen, FCG Finnish Consulting Group ja projektipäällikkö Päivi Väisänen-Haapanen, Kuntaliitto
- 14.00 Seminaari päättyy**

Livelähetys 12.00-14.00

Viestiseinä lähetyksen yhteydessä

Materiaalit julkaistaan

<https://www.kuntaliitto.fi/verkstoperuskoulu>

Tulossa tallenne lähetyssivulle

<https://studiolinjat.live/verkstoperuskoulu-hanke-perusopetuksen-kehittamisessa-5-9-2024/>

Verkostoperuskoulu-hanke

Ilmoittaudu Kuntamarkkinoille!

**Perusopetus ja Verkstoperuskoulu-
hankepilottit Päijät-Häme ja SavoGrow**

18.9.2024 klo 10-11

Kuntatalolla tilassa B3.8

Hankkeen päätösseminaari

23.1.2025!

Seminaarin avaus

Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio
Kuntaliitto

Verkstoperuskoulu-hanke

- Verkstoperuskoulu-hankkeessa on vuorossa neljäs seminaari. Seminaarissa tarkastellaan kuntien yhteistyötä eri näkökulmista, kurkistetaan kohti perusopetuksen tulevaisuutta ja etsitään elinvoimaa.
- Lasten määrän muutos on otettava huomioon perusopetuspalveluiden järjestämisessä ja kehittämisessä. On etsittävä ratkaisuja.

2030-luvulla peruskoulussa on **80 000** oppilasta nykyhetkeä vähemmän.

KUNTA
LIITTO

Kuntia,
joissa
vain yksi
peruskoulu
20

2010

65
Kuntia,
joissa
vain yksi
peruskoulu

2022

KUNTA
LIITTO

KUNTA
LIITTO

Verkstoperuskoulu-hanke

- **Kuntaliiton tavoite on vaikuttaa perusopetuksen kehittämiseen kaksivuotisen Verkstoperuskoulu-hankkeen avulla.**
- **Kuntaliiton päätöksentekotoimielimet haluavat edistää Verkstoperuskoulu-hankkeen tavoitteita ja esiin tulleita kuntien tarpeita hyödyntää etäyhteyksiä ja edistää etäopetuksena toteutettavia mahdollisuuksia perusopetuksessa. Asia vaatii myös selkiyttämistä.**
- **Kuntien paikalliset ja alueelliset kehittämistarpeet halutaan esille, joten hankkeessa pilottialueet ovat saaneet valita omia tavoitteita liittyen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen, opetustarjonnan monipuolistamiseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen.**
- **Hanke vahvistaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä.**

Yhteistyön mahdollisuudet

Erityisasiantuntija Mari Sjöström
Kuntaliitto

Yhteistyön mahdollisuudet perusopetuksessa

Verkostoperuskoulu-hanke

5.9.2024, Mari Sjöström

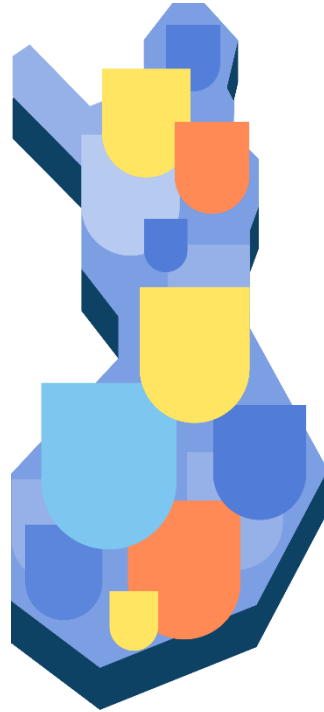
Yhteistyön tarpeisiin vaikuttavat ”ilmiöt”

Palveluverkon muutokset
Perusopetuksen saavutettavuus

Talouden kestävyys

Väestön muutoksen vaikutukset
– alhainen syntyvyys

Monipuolisen opetuksen hyödyt

Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja saavutettavuus

Visio kohti vuotta 2040

KUNTIEN ERILAISTUVAT
PERUSKOULUPALVELUVERKOT

VERKOSTOKOULUT KUNTAPOHJAISEN
PERUSOPETUKSEN TUKENA

Muuttuvassa toimintaympäristössä tarvitaan uudenlaisia yhteistyöhön perustuvia ratkaisuja.

Verkstoperuskoulu-hankkeen pilottialueiden työstämiä teemoja

Saatavuus ja saavutettavuus

Kouluverkko-tarkastelut kuntarajat ylittävästi

Perusopetuksen järjestäminen kuntien välisenä yhteistyönä

Opetuksen järjestäminen suomeksi ja ruotsiksi

Koulupolut ja koulutusjatkumot

Kestävä talous

Oppilaiden tuki ja opetusjärjestelyt

Kouluun kiinnittymisen yhteistyön mallit

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus (kielet, katsomusaineet)

Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja saavutettavuus

Yhteiset opettajat,

Rehtoreiden yhteistyön tiivistäminen

Opettajien välinen yhteistyö (yhteisopettajuus, kollegiaalinen tuki jne.)

Yliopistoyhteistyö Tutkimus & kehittäminen

Laadukas ja monipuolinen opetus

Yhteistyön mahdollisuudet ja lainsäädäntö

Verkostoperuskoulu-hanke

Kuntien yhteistyö perusopetuksen järjestämiseksi

- Kunnilla on mahdollisuuksia päättää perusopetuslain ja kuntalain rajoissa, miten perusopetusta järjestetään.
  - Kuntien yhteistoiminta on mahdollista ja sitä myös tehdään.
- Monet ratkaisun avaimet ovat kunnilla itsellään, mutta kunnat tarvitsevat myös joustoa kehittää perusopetusta ja yhteistyötään.

Tehdäänkö yhteistyötä riittävästi kuntien toimesta?

Minkälaista yhteistyötä tarvitaan koulutuspalveluissa?

Perusopetuksen järjestäminen kuntien yhteistyönä

Perusopetuslaki 4 §

- Kunnalla on velvollisuus järjestää perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille.
- Kunta voi järjestää tässä laissa tarkoitettut palvelut:
  - **itse**
  - **yhdessä muiden kuntien kanssa**
  - **hankkia ne perusopetuslain 7 §:ssä tai 8 §:ssä tarkoitetulta opetuksen järjestäjältä.**
- Kuntien välistä yhteistyötä varten voidaan perustaa myös **kuntayhtymä.**

Kuntalaki 8 luku

- Kunnat ja kuntayhtymät voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä.
- Kuntien julkisoikeudellisesta yhteistoiminnasta säädetään kuntalain 8 luvussa.
- Kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat:
  - yhteinen toimielin eli vastuukuntamalli (51-52 §),
  - yhteinen virka (53 §),
  - sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta (54 §)
  - kuntayhtymä (55-64 §)

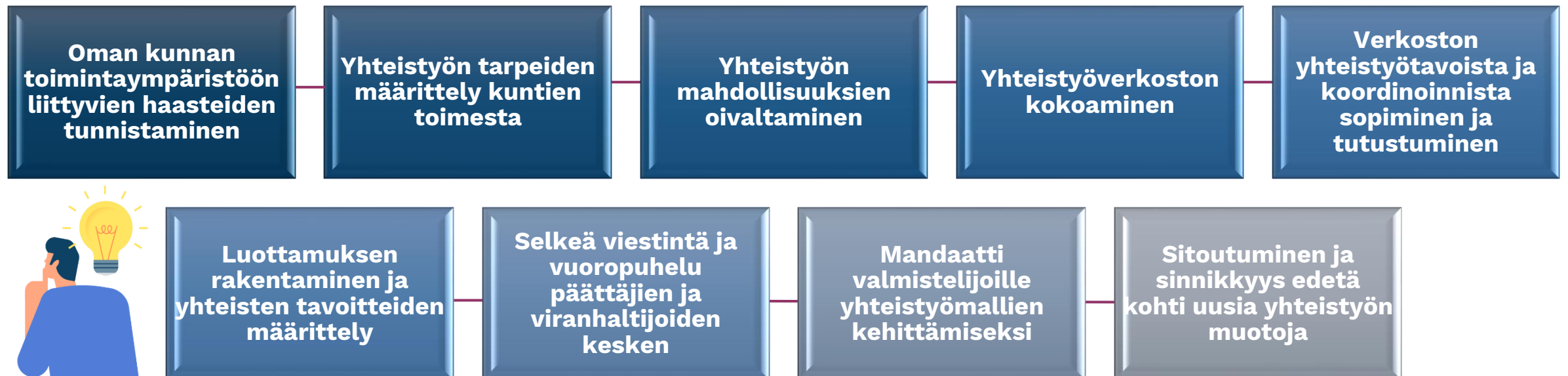
Kuntien välisten kustannusten sopimisen tarve perusopetuksessa?

- **Nyrkkisääntö:** kuntien välisiä kustannuksia koskevia sopimuksia tai sopimusehtoja ei lähtökohtaisesti tarvita, vaikka oppilaan opetus järjestetään toisen kunnan puolesta
  - Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta - > valtionosuus asukasperusteisesti kotikuntalain mukaiselle kotikunnalle
    - ”valtionosuus siirtyy” kotikuntakorvauksena 15.12. oppilastiedon perusteella oppilaan opetuksen järjestäjälle
  - Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen ns. perusopetuksen lisärahoitus maksetaan suoraan opetuksen järjestäjälle
    - esim. pidennetyn oppivelvollisuuden rahoitus
- Jos kunnat kuitenkin haluavat sopia esim. todellisiin kustannuksiin perustuvasta laskutuksesta, tulee sopimuksessa aina ottaa huomioon **rahavirtojen automaattinen kulku**
  - POIKKEUS: 618/2021 38 § takaa mm. lastensuojelulain 16 b §:n mukaisesti sijoitettujen esi- ja perusopetuksen järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten laskutuksen **ilman erillissopimusta**

Havainnot ja yhteistyön kehittämisestä

Yhteistyön kehittäminen vaatii aikaa, hyvää suunnittelua ja valmistelua

Miten tuemme kuntia jatkossa?

... seuraa Kuntaliiton sivustoa

Kiitos. Tack.

Mari Sjöström

Puh 050 575 8622

mari.sjostrom@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

Verkstoperuskoulu-hanke

KESKUSTELU

Miten Verkstoperuskoulu-hanke tukee perusopetuksen kehittämistä?

Kehittämispäällikkö Irmeli Myllymäki
Kuntaliitto

Miten verkstoperuskoulu- hanke tukee perusopetuksen kehittämistä?

Verkostoperuskouluseminaari 5.9.2024

Irmeli Myllymäki, kehittämispäällikkö

Väestömurros ja perusopetus

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024/kunnat-haastavassa-tilanteessa-kun-perusopetuksessa-olevien-lasten-maara-vahenee>

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024/oppilaskohtaiset-kustannukset-nousevat-perusopetuksessa-vaikka-oppilaiden-maara>

- Syntyvyyden lasku koskettaa kaikkia kuntia, mutta suurimmissa kaupungeissa vieraskielisen väestön osuus hillitsee koululaisikäluokkien pienenemistä
- Varhaiskasvatuksessa osallistumisen asteen nousu kompensoi toistaiseksi syntyvyyden laskun vaikutusta. Ikäluokat pienenevät lähivuosina perusopetuksessa, sen jälkeen 2. asteella
- Kunnat erilaistuvat väestöltään, mutta ovat erilaisia myös toimintaympäristönsä perusteella ja kunnan sisäisesti – opetusta tulee pystyä järjestämään erilaisissa olosuhteissa

Opetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden varmistamiseksi tarvitaan

- **Joustavia järjestämismalleja**
- **Kuntien/koulujen välistä yhteistyötä**

Petteri Orpon hallitusohjelmasta

Kuntapolitiikka

- ”Hallitus vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista. **Vastuu koulutuspalveluista edellyttää riittävän laajaa väestöpohjaa.** Tämä voi toteutua koulutuksen järjestäjätahon hakeutumisella joko järjestämisyhteistyöhön kuntalain sallimien yhteistoiminnan keinoin tai kuntaliitokseen.”

Koulutus

- ”Hallitus luo **varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäjille järjestämiseen liittyvät kriteerit**, jotta varmistetaan jokaisen lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen asuinpaikasta riippumatta.”

Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä työryhmä, OKM

- Toimikausi 1.3.2024 – 31.12.2025
- Laatia hallitusohjelman kirjausten pohjalta **strateginen näkemys** perusopetuksen järjestämiseen liittyvän kehittämisen suunnasta lapsen oikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi.
- Valmistella ehdotus **opetuksen järjestäjien keskinäisen yhteistyön vahvistamisesta, koulutuksen saavutettavuuden varmistamisesta, perusopetuksen järjestämiseen liittyvistä kriteereistä, perusopetuksen laatukriteereiden uudistamisesta, tarvittavan tietopohjan kehittämisestä** sekä muista tarpeellisista uudistuksista.
- Valmistella **esitys koulutusjärjestelmän, lainsäädännön sekä rahoituksen kehittämiseksi vastaamaan väestökehityksen aiheuttamiin haasteisiin.**
- Laatia hallitusohjelman mukaisesti **arvio etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista** perusopetuksessa tarkkarajaisesti säädettyinä esimerkiksi valinnaisten kielten opetuksessa sekä **muista innovatiivisista tavoista järjestää perusopetusta** ottaen huomioon lapsen oikeudet ja edun ensisijaisuus.

**Kuka ratkaisuja
kehittää?**

**- Opetuksen
järjestäjät tarvitaan
mukaan!**

Verkstoperuskouluhanke Kuntaliiton kehittämisen ja edunvalvonnan keskiössä

- Tuetaan pilottikuntia löytämään ratkaisuja opetuksen saavutettavuuden varmistamiseen alueella yhteistyön keinoin
- Luodaan tilannekuvaa kuntien käyttöön ja tuotetaan tukimateriaalia
- Nostetaan esiin kehittämistyössä ilmenneitä yhteistyön esteitä perusopetuksen järjestämisessä
- Vaikutetaan edunvalvontaan kehittämistyössä saadun tiedon pohjalta

Verkstoperuskouluhanke tuo perusopetuksen kehittämiseen opetuksen järjestämisen näkökulmaa suoraan “kentältä”

**Yhteistyön malleja
tarvitaan koko maassa**

**Ratkaisujen etsijät ovat
edelläkävijöitä**

**Toivotaan rohkeutta,
kekseliäisyyttä ja
sitkeyttä tärkeään
työhön!**

Irmeli Myllymäki

+35846921 4443

@IrmeliMyllymaki

irmeli.myllymaki@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

Verkstoperuskoulu-hanke

KESKUSTELU

Kohti perusopetuksen tulevaisuutta

Erytisasiantuntija Minna Lindberg
Kuntaliitto

Taustalla hallitusohjelma

- **Hallitusohjelma:** *Hallitus käynnistää laaja-alaisen peruskoulun tulevaisuustyön peruskoulun kehittämistarpeiden arvioimiseksi.*
- Perustettu laaja neuvottelukunta sekä parlamentaarinen seurantaryhmä
  - Opetusministeri Adlercreutz ja kansliapäällikö Lehikoinen
- OKM ja OPH valmistelee:
  - Venla Bernelius, erityisasiantuntija OKM
  - Tommi Karjalainen, opetusneuvos OKM
  - Lucina Hänninen, yksikön päällikkö OPH

Tulevaisuustyön fokus

- Fokus globaaleissa ja paikallisissa muutosilmiöissä, jotka edellyttävät **koulutuksen tavoitteiden ja menetelmien pitkän aikavälin suuntaviivojen** laaja-alaista uudelleenmäärittelyä.
- Erityisesti haastavat nykytilaa
  - työn ja talouden nopeat murrokset
  - sosiaalisen ja ekologisen kestävyys kysymykset
  - tekoälyyn perustuva teknologinen kehitys haastavat
- Tulevaisuustyössä koulutuksen pitkän aikavälin kehittämisen näkökulma yhdistyy perustaitojen **osaamistason nostoon ja tasa-arvon kehittämiseen:** perustaidot vs. uudet osaamistarpeet
- Ilman koulutuksen uudelleenarviointia ja tietoista suuntaamista riskinä on rapautuva osaamispääoma, koulutusmotivaation lasku ja kasvava sosiaalinen eriytyminen

**Jos peruskoulu
keksittäisiin tänään,
millainen se olisi?**

Ilmiöitä ja tulevaisuuden kysymyksiä

Perinteisiä palkkatyön muotoja ei välttämättä ole tulevaisuudessa tarjolla kaikille.

Miten koulu voi tarjota relevantteja taitoja ja motivoida oppilaita?

Olemme jo ylittäneet planeettamme kantokyvyn.

Miten opetamme uutta sukupolvea luomaan kestäviä elämäntapoja?

Henkisen hyvinvoinnin haasteet ovat on nuorten (työ)elämästä syrjään jäämisen yleisin syy

Miten koulut voivat tukea merkityksellisyyden kokemusten löytämistä ja hyvinvointitaitoja?

Sosiaalinen polarisaatio ja konfliktit ovat yhä suurempi uhka demokratioille.

Millaiset taidot voivat torjua misinformaation ja konfliktien riskejä?

**Mihin tulevaisuustyö
johtaa?**

Tavoite

Raportti peruskoulun tulevaisuusvisiosta, valmistuu vuoden 2025 lopussa: Missä haluamme olla vuonna 2045?

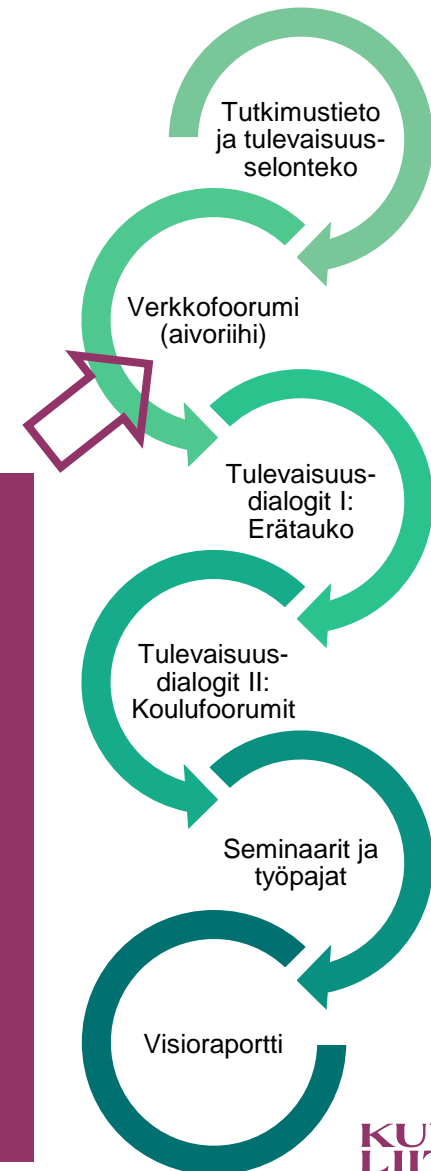
- Visioraportin pohjalta voidaan lähteä jäsentämään kehittämistoimia: kiinnekohta tulevaisuudessa
- Perustuu mahdollisimman laaja-alaiseen, laadukkaaseen ja punnittuun näkemykseen suomalaisilta asiantuntijoilta, sidosryhmiltä ja osallisilta, kansainvälisiltä yhteistyökumppaneilta sekä tutkimustiedosta
- Huomio yhtäältä yhteiskunnallisten muutosten tuottamissa osaamisen tarpeissa ja toisaalta koulutuksen järjestämisen tavoissa ja mahdollisuuksissa: tavoitteena käydä keskustelua ja luoda visio peruskoulun tarkoitukselle ("purpose of education") ja tavoitteille

Työskentely

- Sidosryhmät pyritään tunnistamaan mahdollisimman laajasti siten, että tulevaisuustyössä kuullaan ja osallistetaan asiantuntijoita, opettajia ja nuoria yhteiskunnan eri kentiltä. Työpajojen pohjalta työstetään kirjalliset materiaalit neuvottelukunnan kanssa (esim. koulufoorumit, verkkofoorumit)
- Neuvottelukuntaa vetää puolestaan ja on jakautunut kolmeen alaryhmään:
  - *Tekoäly ja teknologia, ja*
  - *Perustaidot ja oppiminen*
  - *Vainikainen*
  - *Ekologinen ja sosiaalinen*

Taustalla kytköksiä myös
kehittämistyöhön

**Kaikille avoin verkkofoorumi aukeaa
9.9.2024.** Kannustamme kaikkia osallistumaan ja tuomaan keskusteluun näkökulmia ja kehittämisaihtioita tulevaisuusraporttiin!

Esille nousevia kysymyksiä, esim.

- Mitkä keskeiset megatrendit tulevat muovaamaan yhteiskunnan ja peruskoulun toimintaympäristöä lähivuosikymmeninä, vuoteen 2045?
- Millaista sivistystä ja millaisia tietoja ja taitoja oppilaat tarvitsevat tulevaisuudessa (esim. tekoäly ja teknologiset muutokset)?
- Mitkä ovat tulevaisuuden peruskoulun tärkeimmät ominaisuudet ja tavoitteet? Millaisella tunnuslauseella meidän tulisi kuvata peruskoulumme tarkoitusta sekä kotimaassa että kansainvälisesti?
- Mitä nykyisen peruskoulun vahvuuksia tulisi vaalia, ja minkä koulussa pitäisi muuttua?
- Miten koulu voi tukea hyvän elämän edellytyksiä yksilöiden, yhteisöjen, yhteiskunnan ja koko planeetan näkökulmasta?
- Miten tekoäly ja muut teknologiset edistysaskeleet tulevat muovaamaan koulun järjestämisen mahdollisuuksia ja riskejä?

Minna Lindberg
Erityisasiantuntija
0504100767
minna.lindberg@kuntaliitto.fi
@lindbergminna

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Verkstoperuskoulu-hanke

KESKUSTELU

Mikä merkitys kuntien yhteistyöllä on harvaan asutuille alueille?

Erityisasiantuntija Auli Sihvola
Harvaan asuttujen alueiden
parlamentaarinen työryhmä HAMA, MMM

Mikä merkitys kuntien yhteistyöllä on harvaan asutuille alueille?

Auli Sihvola, maa- ja metsätalousministeriö / Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä

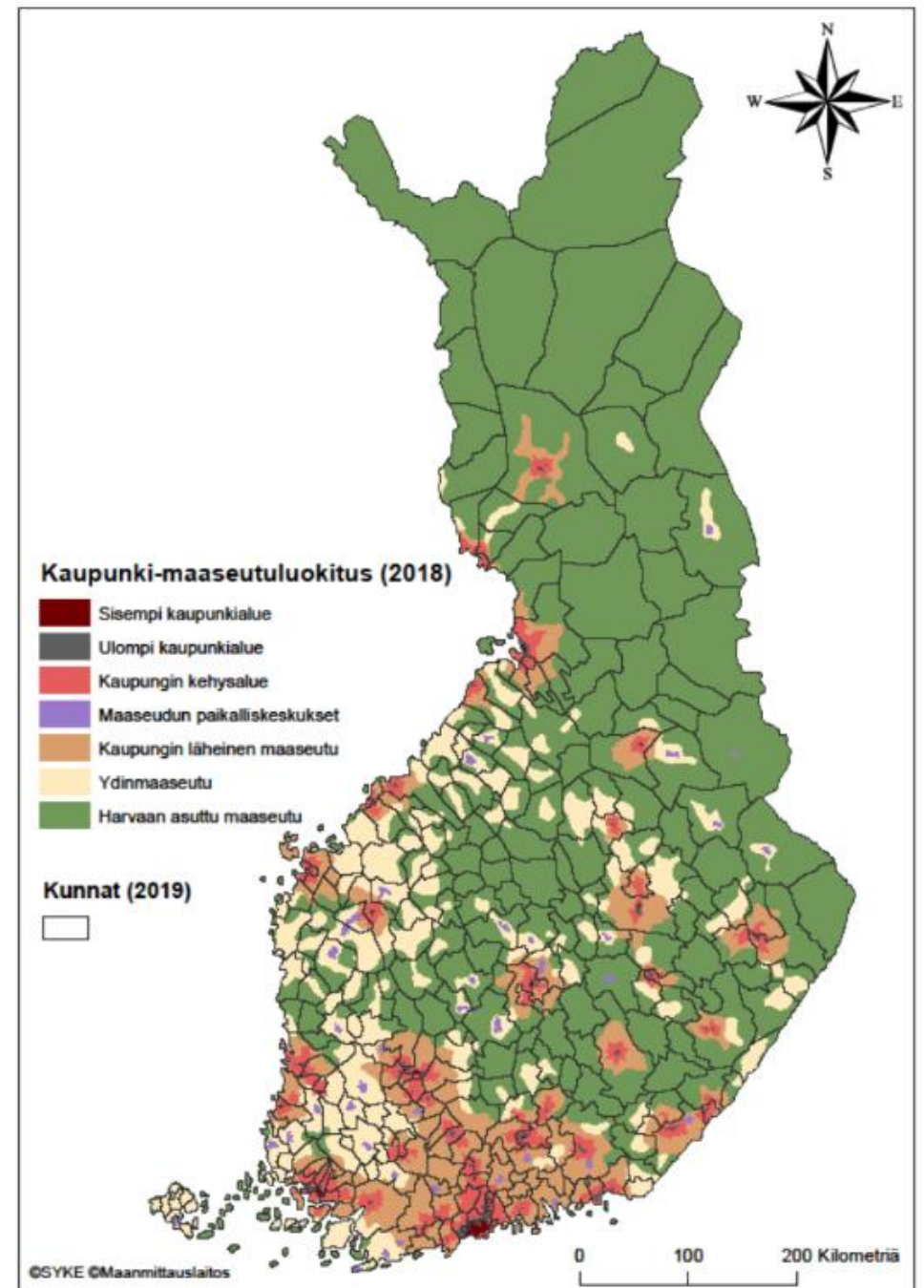
Parlamentaarinen työryhmä
Parlamentarisk arbetsgrupp

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Missä harvaan asuttuja alueita on?

- Harvaan asuttua maaseutua on 68 % Suomen pinta-alasta
- Harvaan asutulla maaseudulla (HAMA) asuu vakituisesti 5 % suomalaisista
- 83 kuntaa luokitellaan HAMA-alueeksi
- ... mutta harvaan asuttua maaseutua on 246 kunnan alueella
- Lisätietoja alueluokituksesta [täältä](#)

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä 2023-2027

- Työryhmä on jo kolmas perättäinen, nykyistä työryhmää johtaa Sari Tanus, Kd
- Edellinen työryhmä suuntasi rahoitusta Verkstoperuskoulu-hankkeelle
- Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan tarve kehittämistoimille erityisesti itäisessä ja pohjoisessa Suomessa sekä saaristossa – eli harvaan asutuilla alueilla.
- Hallitusohjelman mukaan maaseudun ja saariston elinvoimaisuudesta huolehtiminen on edellytys omavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiselle. Koko Suomen mahdollisuuksia, maaseudun elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta edistetään sekä torjutaan alueiden eriarvoistumista. Mahdollisuudet hyvään elämään, sen rakentamiseen ja kannattavaan yritystoimintaan maaseudulla edellyttävät toimia, jotka pohjautuvat alueiden vahvuuksiin ja ihmisten tarpeisiin. Hallitus näkee elinvoimaisen maaseudun elinehtona koko maan hyvinvoinnille.

Yhteistyön merkitys harvaan asutuille kunnille 1/2

- Väki vähenee, tarve yhteistyölle lisääntyy
- Helppointa on kun yhteistyötä toivotaan ja siihen on mahdollisuus vaikuttaa tasapuolisesti
- Suuri strateginen merkitys tulevaisuuden valintana etenkin niille kunnille, joilla lapsimäärä merkittävästi vähenee
- Nykyisen lainsäädännön mahdollisuudet yhteistyöhön toivotaan otettavaksi täysimittaisesti käyttöön

Yhteistyön merkitys harvaan asutuille kunnille 2/2

- Väestöään menettävien kuntien hallitusta supistumisesta käytetään termiä älykäs sopeutuminen (smart shrinking)
- Hyvinvoinnin ei tarvitse heikentyä väestön supistumisen seurauksena
- Silloin kun väkimäärä ei kasva, voidaan etenkin inhimillisen ja sosiaalisen pääoman menetyksiä lieventää strategisilla toimilla, joista älykkäässä supistumisessa on nimenomaan kyse
- Älykäs sopeutuminen edellyttää esimerkiksi, että kunta arvioi realistisesti ja pitkäjänteisesti kaikkia toimintojaan suhteessa vähenevään väestöön. Tämä koskee niin palveluverkkoa ja -rakenteita, toimitilojen hallintaa kuin maankäyttöä ja kaavoitustakin. Keskeistä on kyky uudistaa toimintatapoja kunnan omilla päätöksillä ja hakea uusia ratkaisuja esimerkiksi lisäämällä seudullista yhteistyötä. Älykäs sopeutuminen ei ole pelkästään minimipalvelujen turvaamista ja kustannusten leikkaamista.

Verkstoperuskoulu-hanke

KESKUSTELU

Verkostoperuskoulu-hanke

Kuntien TE-tehtävät laajenevat 1.1.2025

Sivistystoimi on kunnan suurin toimiala

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2023 ulkoiset käyttökulut, miljardia euroa.

Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämiseksi on huomioitu arvio valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta siirtyvien tehtävien kuluista lisättynä kuntien tämän hetkisiin panostuksiin ko. tehtäviin.

Ulkoiset käyttökulut kuvaavat parhaiten tehtävien voitoimia. Käyttökulut sisältävä toimintakulujen lisäksi poistot ja arvonalentumiset sekä palveluille kohdennetut vy

Ulkoiset käyttökulut sisältävät myös a myyntituotoilla r

Luvuista on poi yhteistoiminta-kuntayhtymien

Päivitetty 6.8.2024 Kuntaliitto/Me Lähde: Valtiokonttori, VM, TEM

Kunnat saavat lisää työkaluja elinvoiman vahvistamiseen

Kunta kouluttaa osaajia

- Työelämän tarpeita vastaava ammatillinen koulutus – omistajaohjaus
- Oppilaitosten ja korkeakoulujen yritysyritys
- Kunta tukee peruskoulutuksen edellytysten säilyttämisessä

Sivistys ja opetus, ammatillinen koulutus

Kunnassa on veto- ja pitovoimaa

- Kuntalaiset kokevat kunnan turvallisenä ja houkuttelevana asuin- ja elinympäristönä eri elämäntilanteissa myös tulevaisuudessa.
- Toimintaympäristö nähdään houkuttelevana ja yritykset uskovat toimintaedellytysten olevan kannattavia myös tulevaisuudessa ja uskaltavat investoida.

Yrityspalvelut yritysten kehityksen tukena

- Alkavien yritysten neuvonta
- Toimivien yritysten kasvun tukeminen
- Innovaatioiden edistämistä tukevat rakenteet

Uusi rooli ja tehtävien siirtyminen

Kunta etsii osaajia

- TE-palvelujen avulla osaajia yrityksiin sekä Suomesta että ulkomailta (KV-rekry)
- TE-palvelut tukemaan nopeaa työllistymistä ja työvoiman saatavuutta
- Yritysten kasvun mahdollistava työvoiman saatavuus
- Ei pelkästään työllisyyden edistämistä vaan alueen elinvoiman edistämistä
- Työperäinen maahanmuutto ja vieraskieliset palvelut

Kunta kaavoittaa ja luvittaa yritystoimintaa ja pitää yllä toimivan arjen infraa

- Vihreän siirtymän investoinnit
- Asuntotarjonta tukemaan työvoiman saatavuutta
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Etätyö ja verkko-yhteydet

Asuminen ja ympäristö Yhdyskuntasuunnittelu

Vapaa-aika, hyvinvointi, liikunta, kulttuuri

Osaajapula

Elinvoimaiset yritykset, yritysten kehittäminen

Asukkaat

Kotoutuminen maahanmuutto

Kuntiin syntyy palvelukokonaisuus, joka luo aivan uudenlaisen mahdollisuuden edistää paikallista elinvoimaa

Miten elinvoima kytkeytyy sivistyspalveluihin?

Opetuspäällikkö Markus Torvinen
Tuusulan kunta

Tuusiateko

Tuusalan elinvoimenvahvistamiseksi

TUUSULA

Elinvoimaa koko Tuusulaan

Kaikkien strategia- ja ohjelma- papereiden yhteinen tavoite

Pormestariohjelma
Kuntastrategia
Valtuustokauden
tavoitteet

Keinot:

- Vaikuttaminen ja yhteistyö
- Osaaminen ja kyvykkyydet
- Digitalisaatio

Elinvoimaohjelma

Asuntopoliittinen ohjelma
Maapoliittinen ohjelma
Hyvinvointisuunnitelma
Ilmasto-ohjelma

Kuntalaiset, yrittäjät, järjestöjen edustajat ja muut sidosryhmät ovat voineet osallistua elinvoimaohjelman laatimiseen kyselyn, puhelinhaastattelukierroksen, kahden työpajan ja seminaarityöskentelyn kautta.

Näiden vaiheiden myötä on kirkastunut ajatus Tuusulan elinvoiman kehittämisen **tavoitteista** ja **toimenpiteistä** seuraaville vuosille.

Elinvoimaohjelma syventää ja tarkentaa pormestari ohjelman ja kuntastrategian linjauksia sekä toimeenpanee valtuustokauden tavoitteita.

T u i a t e k o j a

Tuusulan elinvoimaohjelman valmistaminen 2020

Kovia ja pehmeitä kilpailukykytekijöitä

TUUSULALLA ON VAHVA PERUSTA MENESTYÄ.

Tuusulan kovan elinvoiman ja vetovoiman tunnusluvut ovat **kuntien kärkeä**.

Tuusula panostaa jatkossakin koviin elinvoimatekijöihin, mutta eniten mahdollisuuksia kehittyä ja erottautua on pehmeissä elinvoimatekijöissä.

Elinvoimaohjelman visio kiteytyy kolmeen omaleimaiseen alueeseen, joissa elinvoima kumpuaa aktiivisista ja energisistä yhteisöistä. Visioon pyritään kolmen tavoitteen ja tavoitteet mahdollistavien tekojen avulla.

KOVAA ELINVOIMAA

- mm. väestökehitys
- työllisyyskehitys
- sijainti
- yrittäjädynamiikka

MITATTAVISSA JA
VERTAILTAVISSA.

PEHMEÄÄ ELINVOIMAA

- mm. osallisuus ja vuorovaikutus
- yhteisöllisyys
- identiteetti
- viihtyvyys

VAIKEAMMIN
MITATTAVISSA JA
VERTAILTAVISSA.

—Timo Aro, 2023

VISIO

Kolmen omaleimaisen alueen Tuusula

Erottuvan, energisen ja eläväisen kunnan elinvoimaohjelma perustuu osallistuviin yhteisöihin, kodikkaaseen ja kestäväen kehityksen elinympäristöön ja aktiiviseen yritystoimintaan sekä kolmeen omaleimaiseen alueeseen, joita kehitetään niiden omien vahvuuksien pohjalta.

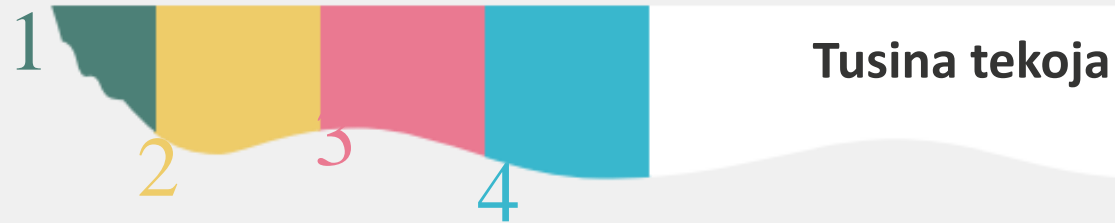
Tuusula on kolmen aktiivisen keskuksen kunta, joka kehittyy ja menestyy.

Tuusulan
toimintatapa:
**"Me teemme
yhdessä uutta."**
—Tuusulan
kuntastrategia

1 TAVOITE

Yhteisöllä tarkoitamme joukkoja, joita yhdistää jokin yhteinen asia. Se voi olla asuinalue, harrasteporukka, yhdistys tai työpaikka. Mihin yhteisöihin sinä kuulut?

Tuusula on aktiivisten ja kehittyvien yhteisöjen koti

1. Vahvistamme yhteistyötä sekä verkostotoimintaa yritysten, kuntien ja muiden yhteisöjen kanssa elinvoiman kehittämisessä.

2. Tartumme aktiivisesti asukkaiden toiveisiin ja toteutamme niitä.

3. Mahdollistamme tapahtumien järjestämisen tarjoamalla tiloja ja toimivat puitteet.

4. Kannustamme kunnassa rohkeisiin kokeiluihin.

Kuntastrategiassa on määritelty päämääräksi "Tuusulassa on hyvä elää" sekä yhteiseksi toimintatavaksi "Me teemme yhdessä uutta". Tämä elinvoimaohjelman tavoite syvenee yhteisöjen ja yritysten merkitykseen sekä vaikuttaviin ja matalan kynnyksen vuorovaikutusmahdollisuuksiin, jotka osaltansa luovat omaleimaista ja elinvoimaista Tuusulaan. Tuusulalaisten aktiivisuus on elinvoiman edistämisen lähde. Tuusulalaisia yhteisöjä ei osallisteta muodon vuoksi — he ovat aktiivisia toimijoita, eivät toiminnan kohteita.

TAVOITTEEN TOTEUTUMISEN SEURANTA: • Yritysten ja muiden yhteisöjen kokemukset kunnan toiminnasta • Kuntalaisten palvelutyytyväisyys

2 TAVOITE

Asukaslähtöisyys ohjaa kaikkea toimintaamme, jolla tarkoitamme sitä, että kehitämme Tuusulaa yhdessä asukkaiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

Tuusula on lumoava ja luonnonläheinen koti

Tusina tekoja

5. Panostamme asuin ja elinympäristön suunnitteluun ja viihtyvyyteen ja monipuolisuuteen.

6. Brändäämme ja markkinoimme kolmea keskusta niiden vahvuuksien pohjalta ja lisäämme kunkin näkyvyyttä.

7. Kehitämme Tuusulanjärveä virkistyskäyttöön sekä luomme ja mahdollistamme virkistymispaikkoja luontoon.

8. Viestimme aktiivisesti ja monikanavaisesti kunnan kehittämiskokonaisuuksista ja elinvoimaa rakentavista asioista.

Kuntastrategiassa on määritelty päämääräksi "Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä", jossa valtuustokauden tavoitteissa on muun muassa monipuoliset palvelut ja asumisen mahdollisuudet. Tämä elinvoimaohjelman tavoite syvenyy asumiseen, luontoon ja yhteisöihin — siihen, mikä tekee asuinpaikasta kodin. Nykyiset asukkaat luovat asukaslähtöisen perustan Tuusulan elinvoiman kehittämiseksi ja uusien asukkaiden tervetulleeksi toivottamiselle.

TAVOITTEEN TOTEUTUMISEN SEURANTA: • Kuntalaisten palvelutyytyväisyys • Yritysten ja muiden yhteisöjen kokemukset kunnan toiminnasta • Muuttoliike • Näkyvyys valituissa medioissa • Tuusulan tunnettuus • Matkailijamäärä

Tuusula on houkutteleva koti kotimaisille ja kv-osaajille

Tusina tekoja

9. Toimimme aktiivisessa yhteistyössä yritysten ja koulutusorganisaatioiden kanssa työvoiman saatavuuden, osaamisen, pysyvyyden ja sijoittumisen kehittämisen edistämiseksi.

10. Vahvistamme yritysten valmiuksia kansainvälisten työn tekijöiden työllistämisessä ja kielijakausten ja kulttuurikysymyksissä sekä edesautamme heidän juurtumistaan alueelle.

11. Kehitämme joukkoliikennettä kunnan muun kehittämisen yhteydessä.

12. Kehitämme englanninkielisiä palveluita ja viestintää.

Osaavan työvoiman saatavuuden haaste koskee koko Suomea. Tuusula ja yritykset tarvitsevat osaajia kasvaakseen ja kehittyäkseen. Kuntastrategiassa on määritelty päämääräksi *"Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä"*, jonka valtuustokauden tavoitteessa tuodaan esiin osaava työvoima. Osaajien saaminen alueelle edellyttää koulutuksen ja työelämän yhteensovittamista, kansainvälisten osaajien houkuttelemista ja juurtumista sekä laajaa alasta yhteistyötä koko alueen toimijoiden kesken. Kilpailu osaajista on kovaa – Tuusula ei voi jäädä kilpailussa jälkeen, vaan tarvitaan aktiivisia toimia tämän eteen.

TAVOITTEEN TOTEUTUMISEN SEURANTA: • Yritysten ja muiden yhteisöjen kokemukset • Työpaikkojen määrän kehitys • Asukasmäärän kehitys • Vieraskielisten määrän kehitys • Vieraskielisten työntekijöiden määrä • Joukkoliikenteen matkustajamäärän kehittyminen

Toimeenpano ja seuranta

Tuusulan elinvoimaisuuden edistäminen edellyttää **samansuuntaisia tekoja** kunnan eri sektoreilta. Elinvoimaohjelman toteutus on siis suoraa ja **käytännönläheistä työtä** koko Tuusulan elinvoiman kehittämiseksi.

Elinvoimaohjelman **kolmea tavoitetta** ja niitä toteutettavia **tusinaa tekoja** mitataan ja seurataan säännöllisesti. Tekojen toteutumista ja vaikuttavuutta raportoidaan talousarvioseurannan yhteydessä ja elinvoimaohjelman etenemisestä raportoidaan vuosittain kunnanvaltuustolle ja hallitukselle.

Elinvoimaohjelman tavoitteita ja tekoja päivitetään tarvittaessa Tuusulan kuntastrategian ja muiden strategisten ohjelmien tavoitteiden mukaisesti.

Elinvoimaohjelman toimeenpanon etenemisestä ja tuloksista viestitään aktiivisesti kunnan viestintäkanavien kautta.

Tuusulan teko

Tuusulan neljän vahvis tamiseks

©2023 Tuusulan kunta. KANNEN KUVA Kalle Särkkä. KANSI JA JULKAISUN TAITTO Anssi Kumpula / MDI. VALOKUVAT Kaapo Kamu, Kari Kohvakka, Jere Satamo ja Kalle Särkkä.

TUUSULA

Verkstoperuskoulu-hanke

KESKUSTELU

Päätössanat

Johtava konsultti Raila Oksanen,
FCG Finnish Consulting Group ja
Kuntaliitosta projektipäällikkö
Päivi Väisänen-Haapanen

Verkostoperuskoulu-hanke

Hanke
päättyy
31.12.

Kehitystyö
alueilla

Pilottien
työpajat

Palvelu-
verkot

Verkostot
ja
yhteistyö

**Kunnat ja perusopetus kehittyvät osaavien joukkojen
hyvällä työllä – ja yhdessä tekemisellä.
Kuntajohdon ja kuntien luottamushenkilöiden tuki
toimijoille on tärkeää kohti laadukasta perusopetusta!**

Verkostoperuskoulu-hanke

KUNTA
LIITTO

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

**KIITOS
OSALLISTUMISESTA!**

FCG.

LISÄÄ HANKKEESTA

<https://www.kuntaliitto.fi/verkstoperuskoulu>

Projektipäällikkö Päivi Väisänen-Haapanen

Kuntaliitto toteuttaa hanketta vuosina 2023-2024 Finnish Consulting Groupin kanssa. Hankkeen osarahoittajana toimii Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen työryhmä HAMA.

KUNTA
LIITTO

The background is an abstract composition of paint splatters and brushstrokes. A large, bright yellow area occupies the upper right and center. A diagonal band of white and light blue splatters runs from the top left towards the bottom center. In the bottom left corner, there are splatters of red and dark blue. The overall effect is energetic and textured.

KUNTA LIITTO